

Juraj Draxler

Igor Patrás

Rastislav Machunka

Andrej Hutta

Otvorené dvierka pre duálne vzdelávanie

Žiakov bude podľa nového zákona zaučat 130 firiem. Prvé výsledky sa ukážu v praxi najskôr o tri roky

Mária Hunková / hunkova@trend.sk

3 200 €
 má byť daňová úľava, ktorú poskytne štát firme na žiaka za 400 odpracovaných hodín

Štát už má dosť mladých filozofov, novú krv potrebuje priemysel. Firmy o tom hovoria už dlhšie, no len nedávno vstúpil do účinnosti zákon o odbornom vzdelávaní zavádzajúci duálny systém vzdelávania. Vďaka nemu sa žiaci opäť po rokoch dostanú zo školských lavíc priamo do praxe. Ako zaznelo na TREND konferencii Firmy & školy 2015, výsledkom majú byť použiteľní absolventi a zatraktívnenie odborov, ktoré dnes až tak mladých nelákajú.

Od nového zákona si školy aj firmy sľubovali veľa. Legislatívci sa inšpirovali úspešnými príkladmi zo zahraničia. Nakoniec však muselo na strane štátu aj zástupcov zamestnávateľov dôjsť k viacerým kompromisom. Navyše, dosiaľ sa nezodpovedalo niekoľko otázok. „Týmto zákonom sme len otvorili dvierka na to, aby sme zavádzali prvky duálneho systému. Je jasné, že od septembra tu nebudeme mať taký duál ako v Rakúsku, v Nemecku alebo vo

Švajčiarsku,“ priznáva minister školstva Juraj Draxler.

Nedoriešené financovanie
 Vedomé sú si toho aj firmy. Napriek tomu nový systém vzdelá-

Niektoré firmy motivujú študentov aj tým, že im ponúkajú pracovné zmluvy

vania vítajú. Dnes sa totiž po škole uplatní len štvrtina absolventov vo svojom alebo v príbuznom odbore. Zvyšných 75 percent žiakov sa nevzdeláva pre potreby trhu práce, a tak končia na podpore v nezamestnanosti alebo ich musia zamestnávateľia requalifikovať. A to ich stojí nemalé peniaze. „Ak by sme s tým nič nespravili, podľa analýzy PwC by do roku 2027 mohli takto vynaložené náklady dosiahnuť 137 miliónov eur. Zavedenie systému duálneho

vzdelávania môže prispieť k zníženiu tejto sumy až o 34 miliónov eur,“ uvádza predseda výboru pre odborné vzdelávanie Republikovej únie zamestnávateľov Igor Patrás.

Viac peňazí by mohli firmy ušetriť, ak by sa podarilo zamestnávateľom vyrokovať na ministerstve financií aj ďalšie, dodatočné finančné bonusy. Momentálne im zákon garantuje daňové úľavy od 1 600 do 3 200 eur na každého žiaka podľa počtu odpracovaných hodín. Niektorým zamestnávateľom sa to zdá málo. Asociácia zamestnávateľských zväzov a združení (AZZZ) presadzuje myšlienku, aby firmy dostávali, podobne ako školy, navyše priame dotácie. „Zamestnávateľ má naozaj nemalé náklady, ktoré daňová úľava nedostatočne pokrýva. Stredné firmy sú často na hranici plusu a majú nad sebou ešte aj povinnú daň, teda po zavedení duálneho systému by boli bez ďalších bonusov v strate,“ hovorí viceprezident AZZZ Rastislav

Machunka. Rezort financií otázku dodatočných bonusov úplne nezavrhol. Tvrdí ale, že by sa to malo niečím podmieniť. Napríklad tým, že by žiaka po škole u seba firma zamestnala natrvalo.

Otázkou peňazí sa v týchto dňoch zaoberajú aj školy. Cenou za ich spoluprácu s firmami má byť totiž nižší normatív. Teda peniaze, ktoré by inak išli do školskej kasy, skončia u zamestnávateľa, u ktorého budú žiaci pracovať. Podľa Ladislava Kováča zo Štátneho inštitútu odborného vzdelávania to školy vnímajú príliš citlivo. Pripomína, že aj doteraz odborné školy, ktoré posielali na prax svojich žiakov do firemných stredísk praktického vyučovania, prichádzali o šesťdesiat percent svojho normatívu. „Podľa pravidiel platných od apríla sa škole zníži normatív zodpovedajúci výške mzdového normatívu na žiaka a ostane jej prevádzkový normatív. Podľa môjho názoru na tom teda bude o niečo lepšie ako škola, ktorá spolupraco-

vala so zamestnávateľom, ktorý mal stredisko praktického vyučovania.“

Znemožnia prestupy

Pilotný „duál“ sa spustí už tento rok v septembri. Žiadosť zapojiť sa doň zaslalo 130 firiem, ktoré by mali školiť 1 800 žiakov. Ide o prvákov, takže ovocie ich práce sa reálne v praxi ukáže o tri či štyri roky. „Teraz nastane náročné obdobie, pretože bude dochádzať k presunu kompetencií medzi školami a zamestnávateľmi,“ dodáva expert inštitútu Európske partnerstvo pre verejnú stratégiu Andrej Hutta.

Na Slovensku sú však aj firmy, ktoré nečakali na legislatívu

Až príliš štedrá podpora

Duál v Británii sa skončil fiaskom

Slovenskí legislatívci sa pri zavádzaní duálneho systému vzdelávania inšpirovali v zahraničí. No nie vo všetkých krajinách s ním majú dobré skúsenosti. Experiment sa nevydaril vo Veľkej Británii, kde istý čas študoval aj slovenský minister školstva Juraj Draxler.

Britská vláda vytvorila fond, ktorý mal podporovať zavádzanie duálneho vzdelávania. A aj podporoval, ale až príliš štedro. Navyše to, čo nazvali duálne vzdelávanie, bolo v praxi zamestnávanie pomerne lacnej pracovnej sily za peniaze štátu. „Ludia, ktorí sa mali vzdelávať v duálnom systéme, v podstate dopĺňali police supermarketov,“ povedal na TREND konferencii Firmy & školy 2015 J. Draxler. Podobný priebeh by na Slovensku nemal hroziť. Prvou garanciou by mala byť certifikácia firiem, pri ktorej budú musieť dokladovať, že sú bezúhonné a spĺňajú všetky podmienky na vzdelávanie žiakov. „Ďalšia vec je, že zamestnávateľ bude veľmi tesne spojený so školou, keďže jej majster bude komunikovať s našimi inštruktormi. V prípade, že škola alebo žiak budú mať podzrenie, že zamestnávateľ nespĺňa to, čo garantoval, môže sa obrátiť na Štátnu školskú inšpekciu,“ dodáva výkonný viceprezident Zväzu automobilového priemyslu Július Hron.

Partnerom konferencie bol Volkswagen Slovakia a Európske partnerstvo pre verejnú stratégiu, mediálnym partnerom EduJobs.

Systém podpôr

PRE ZAMESTNÁVATEĽA

- » Daňová úľava 3 200 eur na žiaka, ktorý vo firme odpracuje 400 hodín
- » Daňová úľava 1 600 eur na žiaka, ktorý vo firme odpracuje 200 hodín
- » Diskutuje sa o bonusovej dotácii pre firmu, ktorá žiaka zamestná aj po škole

PRE ŽIAKA

- » Plat do výšky 100 percent minimálnej mzdy
- » Motivačné štipendium, najviac 58 eur mesačne
- » Podnikové štipendium, najviac do výšky štvornásobku životného minima
- » Preplatené náklady na cestovné, ubytovanie, stravu

a žiakov vzdelávajú už dlhší čas. A nielen to. Po ukončení školy im garantujú aj trvalé zamestnanie. Napríklad v DM DrogerieMarkt ponúkajú už v prvom ročníku študentom spoločne s učebnými zmluvami rovno aj pracovné zmluvy. Sú aj firmy, ktoré mladých motivujú tým, že ak zmaturojú s určitým priemerom, majú zaistenú pozíciu zástupcu vedúceho predajne.

Napriek tomu je na stredných odborných školách stále málo mladých. Zástupcovia škôl aj firiem preto čakajú, že rezort školstva bude naďalej vyvíjať úsilie, aby sa tam dostávalo viac žiakov. „Pokiaľ žiaci so slabšími výsledkami budú mať možnosť ísť aj na iné typy škôl ako stredné odborné školy, tak tú možnosť využijú,“ hovorí riaditeľka SOŠ obchodu a služieb S. Jurkoviča v Bratislave Tatiana Mokosová.